

ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ХУДОЖНІХ ФОРМ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Маріна О. С.

*доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри англійської філології, перекладу і філософії мови
імені професора О. М. Мороховського
Київський національний лінгвістичний університет
вул. Велика Васильківська, 73, Київ, Україна
orcid.org/0000-0002-9079-5702
olena.marina@knhu.edu.ua*

Ключові слова: *поетичний дискурс, художні форми, художній образ, семіотичний модус, інтермедіальність, мультимодальність, театралізація, музикалізація поезії, візуалізація поезії, мультимодальний конструкт, антиконцептність.*

Стаття сфокусована на аналізованні інтермедіальних художніх форм, що конструюються у сучасному англійському поетичному дискурсі. Останній характеризується еклектичністю, жанровою гібридністю, інтерактивністю, нелінійністю, ірраціональністю, антихудожністю, антиконцептністю та мобільністю. Художня форма включає увесь спектр елементів, з яких складається поетичний текст. У контексті мультимодальності виокремлюємо вербальний семіотичний модус у конструванні художніх форм, що включає слова, словосполучення, словесні та художні образи, композицію у цілому. Залежно від жанру поетичного дискурсу це можуть бути поетичні тексти, надруковані у збірці поезії, рухомі словесні образи у дигітальному середовищі або виконані з дерева чи іншого матеріалу і розташовані у вигляді інсталяцій у реальному просторі. Авдiальний модус охоплює звуки та звукові повтори, риму, ритм, інтонацію, мелодію, що супроводжує поетичний текст у цифровому форматі. У контексті візуального модусу йдеться про візуальну форму поетичного тексту, рухомі образи або сталі ілюстрації, що є компонентами поетичного тексту. Художні форми є мультимодальними конструктами, що творяться у сучасному англійському трансжанровому поетичному дискурсі на межі та у взаємодії вербального, візуального та авдiального семіотичних модусів.

Інтермедіальність художніх форм у сучасному англійському поетичному дискурсі розуміється як взаємодія технік або прийомів різних видів мистецтв у їх творенні. В аналізованому дискурсі вона маніфестується у двох аспектах – музикалізації поезії, візуалізації поезії. Художні форми, що конструюються у такому дискурсі, створюють ефект театралізації. Автори проаналізованих текстів шляхом експерименту з формою і змістом поетичного тексту, жанрової гібридизації, інтеграції різних семіотичних модусів і мистецьких форм вдаються до перфомансу.

INTERMEDIALITY OF ARTISTIC FORMS IN CONTEMPORARY ANGLOPHONE POETIC DISCOURSE

Marina O. S.

*Doctor of Science (Philology), Associate Professor,
Chair at O. M. Morokhovskiy Department of English Philology,
Translation and Philosophy of Language
Kyiv National Linguistic University
Velyka Vasylkivska str., 73, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9079-5702
olena.marina@knl.u.edu.ua*

Key words: *poetic discourse, artistic forms, artistic image, semiotic mode, intermediality, multimodality, theatricality, musicalization of poetry, visualization of poetry, multimodal construal, anti-conceptuality.*

The article focuses on analyzing artistic forms constructed in contemporary Anglophone poetic discourse. Dominant characteristics of the latter are as follows: eclecticism, genre hybridity, interactivity, non-linearity, irrationality, anti-conceptuality, and mobility. An artistic form includes the whole range of elements composing a poetic text. From the standpoint of multimodality, the paper outlines verbal semiotic mode in constructing artistic forms, which includes words, word combinations, verbal and artistic images, as well as composition in general. Depending on poetic discourse genre, these could be printed poetic texts, mobile verbal images in digital environment or texts made of wood or other material and installed in real world locations. Auditory mode embraces sounds and sound repetitions, rhyme, rhythm, intonation, and also melody accompanying a poetic text in digital format. The context of visual mode presupposes visual form of a poetic text, mobile images or still illustrations as poetic text components. Artistic forms are multimodal construals created in contemporary Anglophone transgenre poetic discourse at the intersection and in interaction of verbal, visual, and auditory semiotic modes.

The article views intermediality of artistic forms functioning in contemporary Anglophone poetic discourse as interaction of techniques and means from different kinds of art in their creation. In the analyzed discourse it is manifested in the following aspects: musicalization of poetry, visualization of poetry. Artistic forms constructed in such discourse create theatricality effect. The authors of the analyzed texts make some kind of performance by experimenting with poetic form and content, genre hybridization, integration of various semiotic modes and artistic forms.

Постановка проблеми. Дослідження, що проводяться у рідній інтермедіальних та мультимодальних студій, є і ще довго залишатимуться актуальними, адже стрімкий розвиток інформаційних технологій, комунікації, виникнення нових медіа дає поштовх до породження нових мистецьких і художніх форм. Хоча існує достатньо широкий спектр наукових пошуків, присвячених інтермедіальності в міждисциплінарному ключі, а також її маніфестаціям у різних видах мистецтва, зокрема в художній літературі, саме нові художні форми та нові конфігурації інтермедіальної взаємодії мистецтв сприяють окресленню новітніх підходів і концепцій інтермедіальності. Сьогодні інтермедіальність вивчається у зв'язі із низкою суміжних явищ, серед яких важливими є плурімедіальність

та трансмедійність [7]. Існують різні типології інтермедіальності, що включають, зокрема, трансформативну, дискурсивну, синтетичну, трансмедійну, онтологічну, вторинну та первинну інтермедіальність [14; 17]. У цій статті йдеться про симбіоз інтермедіальності та мультимодальності.

Попри те, що мультимодальні дослідження вже мають досить сталу історію, не існує академічного консенсусу щодо їх теоретико-методологічного та емпіричного ракурсів [13, с. 3–4]. Мультимодальність вважається актуальним семіотичним підходом. Цей феномен осмислюється як наявність множинності семіотичних кодів, задіяних у комунікації, що і свідчить про його семіотичний характер. Проте лише наявності замало. Ідеться радше про взаємодію та інтеграцію семіотичних

модусів (ресурсів) у процесі знакотворення, де мова постає як один з них [10, с. 38]. Тлумачення термінопоняття «модус» та тих явищ, що підпадають під цю «парасольку», не є уніфікованим, що пояснюється різнобічністю завдань, які стоять перед дослідниками виявів мультимодальності, а також розмаїттям аналізованого емпіричного матеріалу. Одним з критеріїв категоризації модусів є сенсорний, що відбиває прив'язаність до чуттєвого сприйняття. У такому річизці до модусів належать графічні та вербальні знаки, жести, звуки, музика, смак, дотик, колір, шрифт, образ (візуальний) тощо [8, с. 1–2]. При цьому відзначається, що перелік модусів завжди залишатиметься відкритим залежно від сфери їх застосування. Модус є культурно та соціально зумовленим семіотичним ресурсом конструювання смислів [9, с. 79].

У цій статті аналізуються інтермедіальні художні форми, що конструюються у сучасному англомовному поетичному дискурсі за допомогою низки комбінацій різних семіотичних модусів. Досліджуваний поетичний дискурс, що розгортається в контексті метамодернізму [16] та дигітального [11], характеризується низкою доміантних рис, серед яких – еkleктичність та неоднорідність жанрових різновидів, що спричиняють його трансжанровість та гібридність. Він є відкритим до поповнення новими жанрами за формою і змістом, а також інтерактивним, тобто таким, якому властива динамічна взаємодія адресанта й адресата в процесі творення та осмислення поетичного повідомлення. Сучасний англомовний поетичний дискурс тяжіє до нелінійності, антихудожності, антиконцептності, ірраціональності та мобільності художніх форм і дискурсивних смислів, що вони випромінюють [2]. Іншими словами, специфіка таких художніх форм полягає у напруженому маятникоподібному коливанні між гетерогенними формами вербального та невербального мистецтва, які одночасно співіснують, не заперечуючи одна одну.

Мета і завдання статті. Статтю зорієнтовано на визначення особливостей інтермедіального конструювання художніх форм у сучасному англомовному трансжанровому поетичному дискурсі. Для досягнення поставленої мети розв'язуватиметься низка завдань, а саме: окреслення жанрових різновидів сучасного англомовного поетичного дискурсу, розмежування суміжних понять інтермедіальності, мультимодальності та інтерсеміотичності й встановлення їх взаємодії у конструюванні художніх форм, встановлення семіотичних модусів і інтермедіальних технік, задіяних у їх конструюванні.

Предмет та об'єкт дослідження. У фокусі статті є художні форми, що конструюються у

сучасному англомовному поетичному дискурсі, які розглядаються з позицій їх інтермедіального конструювання із властивими йому мультимодальністю та інтерсеміотичністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виходячи з окреслених вище положень, у статті визначаємо низку основних робочих термінопонять та розмежуємо суміжні. Під художньою формою розуміємо увесь спектр елементів, з яких складається поетичний текст як фрагмент поетичного дискурсу. До того ж окреслюємо їх у термінах мультимодальності. Вербальний семіотичний модус у конструюванні художніх форм включає окремі слова, словосполучення, словесні та художні образи, а також композицію у цілому. Залежно від жанру поетичного дискурсу це можуть бути слова, надруковані у збірці поезії, або рухомі словесні образи у дигітальному середовищі чи навіть образи, виконані з дерева чи іншого матеріалу й розташовані у вигляді інсталяції, скажімо, на морському узбережжі. Авдіальний модус охоплює звуки та звукові повтори, риму, ритм у його різноманітних виявах, інтонацію, мелодію, що супроводжує поетичний текст у цифровому форматі. У контексті візуального модусу йдеться про візуальну форму поетичного тексту, особливо, якщо це візуальна поезія, а також рухомі образи або сталі ілюстрації, що є компонентами поетичного тексту. Як впливає з окресленого, аналізовані художні форми є мультимодальними конструктами, що творяться у трансжанровому поетичному дискурсі на межі та у взаємодії вербального, візуального та авдіального семіотичних модусів, кожний з яких апелює до певної сенсорної системи адресата. Отже, процес смислотворення характеризується мультимодальністю.

Інтермедіальність художніх форм у сучасному англомовному поетичному дискурсі розуміємо як взаємодію технік або прийомів різних видів мистецтв у їх творенні. В аналізованому дискурсі вона маніфестується у двох аспектах. По-перше, йдеться про музикалізацію поезії [15; 17], тобто взаємодію поезії і музики. По-друге, йдеться про візуалізацію поезії, що виявляється в інтеракції візуального мистецтва та поезії.

Перебільшити роль звукових образів у поезії та її зв'язок з музикою не є можливим. Традиційно так склалося, що поетичний текст осмислюється як повторювана звукова фігура [4, с. 479]. Конвергенція фонем певного класу або зіткнення антитетичних фонем у межах поетичного рядка, строфи або цілого вірша зумовлює породження розмаїття семантичних імплікацій. Інколи поєднання фонем видаються доволі незвичними й дивакуватими, кожне з таких поєднань виражає приховане почуття адресанта. Відповідно, й художні образи,

що створює митець, значною мірою залежать від звукового оформлення поетичного тексту та від підбору звуків, на основі яких побудований той чи інший прийом.

Існує окрема традиція звукової поезії, або поезії звуку [6]. Вона бере початок у поетичних творах дадаїстів, сюрреалістів, кубістів і футуристів у Німеччині (Hugo Ball, Emmy Hennings, Richard Huelsenbeck, Kurt Schwitters та ін.), США і Великобританії (Bob Cobbing, Ada Howell, Allan Ginsberg, William Burroughs, Jay MacLow та ін.). Сьогодні серед найвидатніших поетів-експериментаторів США і Великобританії зі звуком і не лише найвідомішими є Christian Bök, John M. Bennett, Kenneth Goldsmith, Robert Ashley.

Музикою поезії повинна бути музика, яка є потенційно у розмовній стихії своєї епохи, а поет як скульптор, має залишатись вірним власному матеріалу, витворюючи з навколишніх звуків власну мелодію [1, с. 100]. До прикладу, північноамериканський поет Christian Bök творить дигі-модерністську звукову поезію у відповідь на нові вимоги цифрової культури з її електронною естетикою. Поетична композиція автора “*The Cyborg Opera*” – колосальний поетичний проєкт, що знаходиться у постійному поповненні новими частинами. Насправді під *оперою* мається на увазі не музичний жанр, а скорочення від лексичної одиниці *operation* – дія, операція, процес оформлення поетики дигітальності.

Конструювання дискурсу *цифрової опери* відбувається з акцентом на проектуванні звукових ландшафтів з огляду на принципи електронної музики *техно* – втілення музичного розміру 4/4 та необхідності в промові його частин аналогічно з темпом 130 бітів на хвилину. Звідси й походять імплікації номінативної одиниці *кіборг*, які охоплюють *технологічність*, *комп'ютеризацію* і *трансформацію* поета майбутнього в своєрідну машину для породження звуків. Одна з частин-треків “*Mushroom Clouds*” складається з ланцюгів безглузких звуків, що були активовані в уяві поета під впливом акустичного середовища відеогри “*Super Mario Bros.*”, розробленої японською компанією *Nintendo*. Екстралінгвальний контекст створення такого поетичного тексту пояснюється автором. Японія як єдина країна, що зазнала впливу ядерної зброї, у період глобального терору завдає удар у відповідь, не застосовуючи власну зброю масового знищення, а розповсюджуючи наївні символи японської попкультури – *Hello kitties* і *manga girlies*. У поетичному мовленні аналізованого тексту ці смисли конструюються за допомогою вживання виключно сленгових загальноновживаних лексичних одиниць або словосполучень, що виступають знаками профанної культури та активують у свідомості

адресата цілі пласти культурозначущої інформації (соціокультурні конотації), наприклад: *King Kong / hop-along / ping-pong / dingbat / ding-a-ling*. Ключовими фонетичними засобами, що уможливають досягнення евфонічного звучання, є алітерація, асонанс, ономатопея і паронімія.

Ще одним прикладом інтермедіальності художніх форм у ракурсі взаємодії поезії і музики є поетичний текст Брюса Ендрюса «*49 вальсів для 5 боро*», що є алюзією на одноіменний музичний твір Дж. Кейджа, який присвячено композитору – “*For & from John Cage*”.

Доволі дивакувата, але водночас оригінальна ідея, покладена в основу опусу Дж. Кейджа, була частково відтворена у поетичному тексті Б. Ендрюса. Уперше твір з'явився на шпальтах журналу “*Rolling Stone*” (1977 р.) у номері, що був присвячений його переїзду з Сан-Франциско до Нью-Йорку. Це була мапа Великого Яблука, на яку нанесено 49 різнокольорових трикутників, комбінації яких у різних районах міста позначено як вальси. Далі автор публікує перелік адрес, що увійшли до позначених локацій, яких виявилось 147, з призначенням для виконавців, слухачів або звукозаписуючих компаній. Першим пропозицією скористався експериментальний режисер і друг Дж. Кейджа Дон Джіллеспі і зняв кінострічку, в якій були записані звуки і події з цих самих 147 куточків мегаполісу. Це стало традицією, що продовжується й досі.

Як вираження вербального семіотичного модусу у поетичному тексті превалюють імперативні синтаксичні конструкції *Make meaning, yes – split it up / Don't make a mix / Take your sword and slit my throat*. У синтаксичному плані виявляємо прийом анжамбеману, або синтаксичного переносу. У такому разі має місце вихід синтаксичної конструкції за межі рядка або строфи (*Make meaning, yes – split it up / By giving each note its own dynamic, might bring about impractical conjugations; Don't make a mix / Because the words don't make sense, except as words; Is that it's very fragmented / Of adsorptiveness [stet]...*), що призводить до розриву синтаксичної послідовності. До того ж *[stet]* є поліграфічним коректурним знаком, що скасовує внесення правок.

Що стосується візуалізації поезії, то класичним прикладом інтермедіальної взаємодії є жанр візуальної (конкретної) поезії. Це течія експериментальної поезії, ключова ідея якої полягає у супроводженні словесного ряду візуальним. У таких поетичних текстах взаємодіють візуальний і вербальний семіотичні модуси. Як правило, візуальна форма поетичного тексту віддзеркалює його зміст за іконічним принципом, тобто імітує конструйовану образність за смисловим наповненням.

У цій статті зосередимось на інших маніфестаціях взаємодії вербального і візуального в поетичному дискурсі. По-перше, це поезія Джона М. Беннетта, в якій вербально-графічні художні форми часто репрезентовані квазілексичними одиницями (*gropelless, ded*), графонами (*- !ants*) або взагалі графічними знаками, які функціонують замість номінативних одиниць (*~,', '~,,*). Графічно-вербальні форми корелюють з намальованими візуально-вербальними.

Рис. 1. Відображення поетичного тексту
Д. Беннетта [5]

Наведений приклад поетичного тексту (рис. 1) є своєрідним колажем газетного фрагменту, де вербальний модус репрезентований французькою мовою, а також шматком чи-то з друкованої книги, чи-то також з газети, на якому надрукований текст англійською мовою (*feels more like formal elegance and conceptual rigor surprising of footsteps*), де певні частини закреслені чорним олівцем або маркером, вірогідно, автором поетичного повідомлення. Конструюється певне відчуття *зовнішньої вишуканості та концептуальної нерухомості, що дивують своїми слідами*. Останні відбиті у візуальному модусі у форматі обрамлення червоними колами одного розміру, у двох з яких міститься розірваний французький сполучник *et*, з семантичних ознак якого впливає, що у поетичному тексті конструюються смисли протиставлення або певних причинно-наслідкових зв'язків. У центрі розміщується чорно-жовта лексична одиниця, намальована фарбами, проте розібрати, що це за слово або з якої воно мови, не видається можливим. У такому поетичному дискурсі інтерме-

діальність художніх форм маніфестується через взаємодію вербального мистецтва – поезії – із свого роду візуальним мистецтвом та, крім того, уривками медійних текстів, що комбінуються за допомогою техніки колажу та мультимодальної взаємодії, описаної вище.

По-друге, наведемо приклад інсталяційної поезії світла з серії «Слова в місті вночі» британського митця Роберта Монтгомері, де художні форми співіснують з реальністю на теренах природи або в урбаністичних локаціях. Поетичні інсталяції живляться за допомогою сонячної енергії та/або світлодіодів. Автор створив наведений нижче поетичний текст-інсталяцію як відгук на те, що митець Шон Флінн і його найкращий друг пішов з життя. Поетичний текст отримав світовий резонанс (рис. 2).

Рис. 2. Світлина поетичної інсталяції
Р. Монтгомері [12]

У вербальному семіотичному модусі поетичного тексту втілюється ідея про те, що, коли близькі нам люди відходять у вічність, вони назавжди залишаються у нашому серці. Конструюється метафоричний образ вічного життя через спогади про людей та їх творіння. Словесний образ *ghosts* – *привиди* символізує душі померлих, що корелює з абсолютно безлюдністю локації, з одного боку, *спокоєм, чистотою* (символіка білого кольору), а з іншого – *тривожністю*. *Світло і тепло* як пам'ять про людей, яких вже немає з нами, маніфестується у візуальному модусі шляхом, по-перше, живлення літер сонячною енергією, по-друге, за допомогою символіки візуального образу *альтанки як захисту, кохання та вірності*. Тут інтермедіальність художніх форм виявляється у безпосередній взаємодії поезії, візуального концептуального мистецтва та архітектури.

Висновки і перспективи подальших розробок. Отже, з аналізу емпіричного матеріалу випливає, що у сучасному англійському поетичному дискурсі інтермедіальність художніх форм

виявляється у тенденціях до музикалізації і візуалізації. Художні форми, що конструюються у такому дискурсі, створюють ефект театралізації (у термінах Н. Раренко). Під останнім розуміється пряме чи опосередковане звернення до театралізованих елементів та/або прийомів, що сприяють наближенню художнього тексту до театрального мистецтва [3, с. 131]. Автори проаналізованих текстів шляхом експерименту з формою і змістом поетичного тексту загалом і за допомогою жанрової гібридизації, інтеграції різних семіотичних модусів і мистецьких форм вдаються до своєрідного перформансу. У такий спосіб вони спонукають адресата не лише до розплутування смислових клубків, конструювання власних смислів у взаємодії з текстом, а й до споглядання чи прослуховування такої собі мінівистави. Перспективу подальших розробок вбачаємо в дослідженні інших міжмистецьких зв'язків поезії та поглибленні розуміння театралізації інтермедіальних художніх форм у поетичному дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Еліот Т.С. Музика поезії. *Слово. Знак. Дискурс : антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* Львів : Літопис. 2001. С. 95–109.
2. Маріна О.С. Сучасний англомовний поетичний дискурс: мультимодальний формат. *Науковий вісник херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація».* 2019. № 2. С. 48–54.
3. Раренко Н.В. Словесна образність як засіб театралізації англомовної постмодерністської художньої прози. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія».* 2020. № 45. том 2. С. 131–134.
4. Якобсон Р. Лінгвістика і поетика. *Слово. Знак. Дискурс : антологія світової літературно-критичної думки XX ст.* Львів : Літопис. 2001. С. 465–491.
5. Bennett J. URL: <http://johnmbennettpoetry.blogspot.com/2021/05/> (дата звернення: 05.08.2021).
6. Dworkin C. *The Fate of Echo. Against Expression : An Anthology of Conceptual Writing.* Evanston, Illinois : Northwestern University Press. 2011. P. XXIII–LIV.
7. Jenkins H. *Transmedia What? Immerse.* 2016. URL: <https://immerse.news/transmedia-what-15edf6b61daa> (дата звернення: 27.07.2021).
8. Jewitt C. *An Introduction to Multimodality. The Routledge Handbook of Multimodal Analysis.* London : Routledge. 2014. P. 1–9.
9. Kress G. *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication.* London : Routledge. 2010. 236 p.
10. Kress G. *Multimodal discourse analysis. The Routledge Handbook of Discourse Analysis.* London : Routledge. 2011. P. 1–7.
11. Manuel J.K. *Digimodernism: Configuring Literature and Society.* 2020. 156 p.
12. Montgomery R. *Poems.* URL: <http://www.robertmontgomery.org/> (дата звернення: 25.07.2021).
13. *Multimodality: Disciplinary Thoughts and the Challenge of Diversity* [Wildfeuer J., Pflaeging J., Bateman J., Seizov O. & Tseng C-I. eds.]. Berlin : Walter de Gruyter. 2019. 341 p.
14. Rajewsky I.O. *Intermediality, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality. Intermédialités.* 2005. P. 43–64.
15. Redling E. *The Musicalization of Poetry. Handbook of Intermediality: Literature – Image – Sound – Music.* 2015.
16. Storm J.A.J. *Metamodernism: The Future of Theory.* Chicago : University of Chicago Press. 2021. 328 p.
17. Wolf W. *(Inter)mediality and the study of literature. CLCWeb: Comparative Literature and Culture.* 2011. Vol. 13. No 3. no pag.

REFERENCES

1. Eliot T.S. (2001). *Muzyka poezii* [Music of Poetry]. *Slovo. Znak. Dyskurs: Antologija svitovoyi literaturno-krytychnoyi dumky XX st.* [Word. Sign. Discourse: Anthology of the World Literary Critical Conception of the 20th Century]. Lviv : Litopys. Pp. 95–109.
2. Marina O.S. (2019). *Suchasnyi anglomovnyi poetychnyi dyskurs: multymodalnyi format* [Contemporary Anglophone Poetic Discourse: A Multimodal Format]. *Naukovyi visnyk khersonskoho derzhavnogo universytetu. Seriya "Germanistyka ta mizhkulturna komunikatsiia"* [Bulletin of Kherson State University: German studies and Intercultural Communication]. # 2. Pp. 48–54.
3. Rarenko N.V. (2020). *Slovesna obraznist yak zasib teatralizatsii anglomovnoyi postmodernistskoyi khudozhnioyi prozy* [Verbal Imagery as a Means of Theatricalization of Anglophone Postmodern Literary Prose]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo Humanitarnoho Universytetu. Seriya "Philolohiia"* [Bulletin of International Humanitarian University. Philology]. # 45. Vol. 2. Pp. 131–134.
4. Jacobson R. (2001). *Lingvistyka i poetyka* [Linguistics and Poetics]. *Slovo. Znak. Dyskurs: Antologija svitovoyi literaturno-krytychnoyi dumky XX st.* [Word. Sign. Discourse: Anthology of the World Literary Critical Conception of the 20th Century]. Lviv : Litopys. Pp. 465–491.
5. Bennett J. URL: <http://johnmbennettpoetry.blogspot.com/2021/05/> (Accessed 05.08.2021).
6. Dworkin C. (2011). *The Fate of Echo. Against Expression : An Anthology of Conceptual Writing.*

- Evanston, Illinois: Northwestern University Press. P. XXIII–LIV.
7. Jenkins H. (2016). *Transmedia What? Immerse*. URL: <https://immerse.news/transmedia-what-15edf6b61daa> (Accessed 27.07.2021).
 8. Jewitt C. (2014). *An Introduction to Multimodality. The Routledge Handbook of Multimodal Analysis*. London: Routledge. Pp. 1–9.
 9. Kress G. (2010). *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*. London: Routledge. 236 p.
 10. Kress G. (2011). *Multimodal discourse analysis. The Routledge Handbook of Discourse Analysis*. London: Routledge. Pp. 1–7.
 11. Manuel J.K. (2020). *Digimodernism: Configuring Literature and Society*. 156 p.
 12. Montgomery R. *Poems*. URL: <http://www.robertmontgomery.org/> (Accessed 25.07.2021).
 13. *Multimodality: Disciplinary Thoughts and the Challenge of Diversity*. (2019). [Wildfeuer J., Pflaeging J., Bateman J., Seizov O. & Tseng C-I. eds.]. Berlin : Walter de Gruyter. 341 p.
 14. Rajewsky I.O. (2005). *Intermediality, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality. Intermédialités*. Pp. 43–64.
 15. Redling E. (2015). *The Musicalization of Poetry. Handbook of Intermediality: Literature – Image – Sound – Music*.
 16. Storm J.A.J. (2021). *Metamodernism: The Future of Theory*. Chicago : University of Chicago Press. 328 p.
 17. Wolf W. (2011). *(Inter)mediality and the study of literature. CLCWeb: Comparative Literature and Culture*. Vol. 13. No 3. no pag.